

- طریق بمنه و کرمه.  
خط: نسخ ممتاز و مشکول، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۴۲گ،  
۱۵ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۴۷۳]  
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۱۴  
آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العالم العلامة خالد بن عبدالله  
الزهری؛ انجام: سأل التوفیق و الهدایة الی اقوم طریق کما فعل فی  
اول الكتاب حیث قال و من الله استمد التوفیق و الهدایة الی اقوم  
طریق بمنه و کرمه.  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۴۴گ، ۱۷ سطر، اندازه:  
۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۴۷۲]  
۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۶۱/۱  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ تسوید اصل در ۳ شوال ۸۹۸ [تشریه:  
۷-۲۶۲]  
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۵۴/۳  
آغاز: برابر؛ انجام: فی هذا القدر کفایه لمن تأمله لان التأمل اصل  
فی درک الامور کلها بتاریخ سلخ شهر صفر سنه ۱۰۹۹  
خط: نسخ، کاء: حسن بن طاهر علوی سیزواری، تا: ۱۰۹۹ق، جا:  
مشهد رضوی مدرسه فاضل خان؛ واقف: عبدالله مجتهد پور،  
مرداد ۱۳۶۲؛ ۴۴گ (۹-۵۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۲-۳۳۸]  
۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۵۸  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی؛ ورثه سلطان العلماء؛ ۵۷گ،  
۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۱۱]  
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۳۶/۳  
خط: نسخ، کاء: محمد مقیم، تا: ۱۱۰۸ق، نوشته برای میرزا محمد  
باقر وزیر وزیر (؟)؛ تاریخ وقف: چهارشنبه ۲۲ محرم ۱۱۰۸؛  
کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰گ (۱۳-۴۲پ)، ۱۹ سطر  
(۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۴۱۷۲]  
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۴۴/۱  
آغاز: برابر؛ انجام: الصلاة والسلام علی سید المرسلین محمد و  
آله و صحبه المنتجبین الأخیار و حبسنا الله و نعم الوکیل.  
خط: نستعلیق، کاء: حسین بن أحمد بن محمود بن جمعة بن محمود  
بن نعمت الله مصری الجزائری، تا: یکشنبه ۲۷ شعبان ۱۱۱۰ق،  
جا: فسا مدرسه مؤمنیه؛ جلد: تیماج، ۴۹گ (۱-۳۹)، اندازه:  
۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۳۴۸]  
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۷  
آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العالم العلامة خالد بن عبدالله  
الزهری الخ؛ انجام: سأل التوفیق و الهدایة الی اقوم طریق کما فعل  
فی اول الكتاب حیث قال و من الله استمد التوفیق و الهدایة الی  
اقوم طریق بمنه و کرمه.  
خط: نسخ، کاء: حسن علی ابن محمد مؤمن فلیشوری، تا:  
شوال ۱۲۵ق؛ ۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۴۷۳]  
۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹/۳-عکسی  
آغاز و انجام: برابر

اقول اعلم ان الحمد هو الثناء الجمیل علی الفعل الجمیل  
الاختیاری؛ انجام: او ترک الصلاة علی محمد او ترک التسلیم.  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۹؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن،  
۹۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۵۵۷]

● موصل الطلاب الی قواعد الاعراب / نحو / عربی  
muwaṣṣil-utṭullāb ilā qawā'id il-ī'rāb

- ازهری، خالد بن عبدالله، ۸۳۸ - ۹۰۵ قمری  
azharī, xāled ebn-e 'abd-ol-lāh (1435 - 1500)  
وابسته به: الاعراب فی قواعد الاعراب = قواعد الاعراب؛ ابن  
هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱ق)  
تاریخ تألیف: ۳ شوال ۸۹۸ق  
شرح مزجی مختصری است بر رساله «الاعراب عن قواعد  
الاعراب» ابن هشام که براساس متن در چهار «باب» شرح داده  
شده: باب ۱. در جمله و احکام آن، باب ۲. در جار و مجرور و  
احکام آن؛ باب ۳. در تفسیر کلمات بسیاری که عرب به آنها  
نیازمند است؛ باب ۴. در اشاره‌هایی به عبارات محرره.  
آغاز: حمدله. صلاة ... الحمد لله الملهم لحمده، و الصلاة والسلام  
علی سیدنا محمد و آله ... اما بعد، فهذا شرح لطیف علی قواعد  
الاعراب ... سمیته موصل الطلاب الی قواعد الاعراب ...  
انجام: فکذلک خص علی التأمل فی ختم الكتاب کما فصل فی  
افتتاحه حیث قال تقتضی بمآملها جادة الصواب والله ... فختم  
کتابه بما ابتدأ به تم بحمدالله.  
چاپ: مصر، ۱۲۹۹، در حاشیه تمرین الطلاب تألیف همین شارح  
[کشف الظنون ۱۲۴/۱؛ معجم المطبوعات: ۸۱۱؛ زرکلی ۲۹۷/۲؛ خالد  
الزهری؛ الاوقاف العامة موصل ۶۵/۲ و ۱۹۶/۲]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۲۶  
آغاز: برابر  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۰؛ جلد: میشن مطلا، ۲۹ص، ۲۲ سطر،  
اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۳۲]  
۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۶۱/۲  
آغاز و انجام: برابر  
خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۰؛ ۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۷سم  
[ف: ۵-۲۱۸۹]  
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۲۹  
آغاز: الصفات حق حمده ای واجب حمده؛ انجام: برابر  
خط: نسخ، کاء: عبدالنبی، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛  
جلد: تیماج، ۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۹سم [ف: ۱۲-۴۷۳]  
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۸۱  
آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العالم العلامة خالد بن عبدالله  
الزهری؛ انجام: سأل التوفیق و الهدایة الی اقوم طریق کما فعل فی  
اول الكتاب حیث قال و من الله استمد التوفیق و الهدایة الی اقوم

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛